

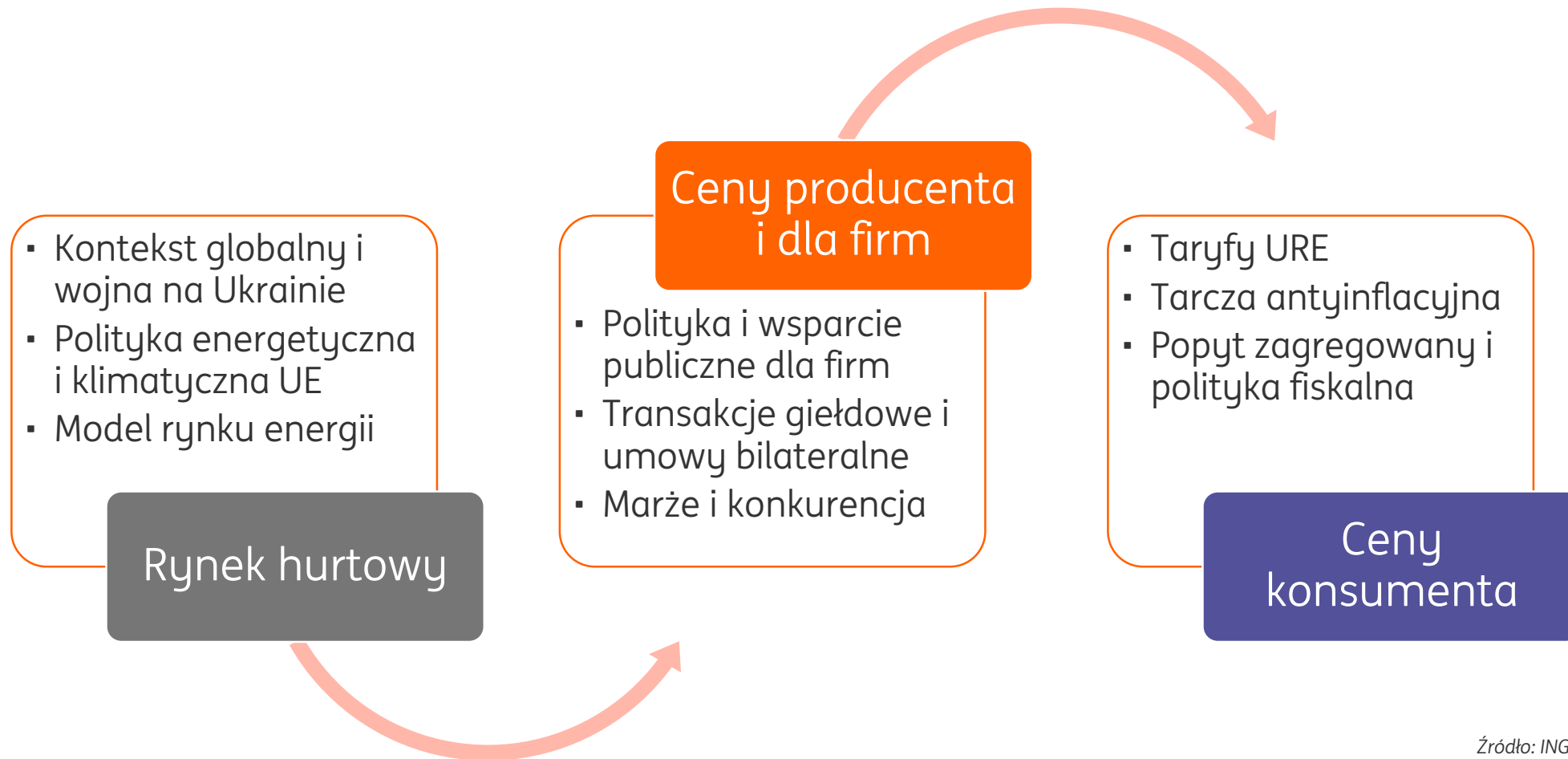
Reakcja polskiego biznesu na szok energetyczny 2022

- podwyżki cen, cięcia kosztów i zielone inwestycje

Raport ING Bank Śląski z wykorzystaniem badania ilościowego GfK Polonia
Październik 2022

Ceny energii, czyli co i od czego zależy?

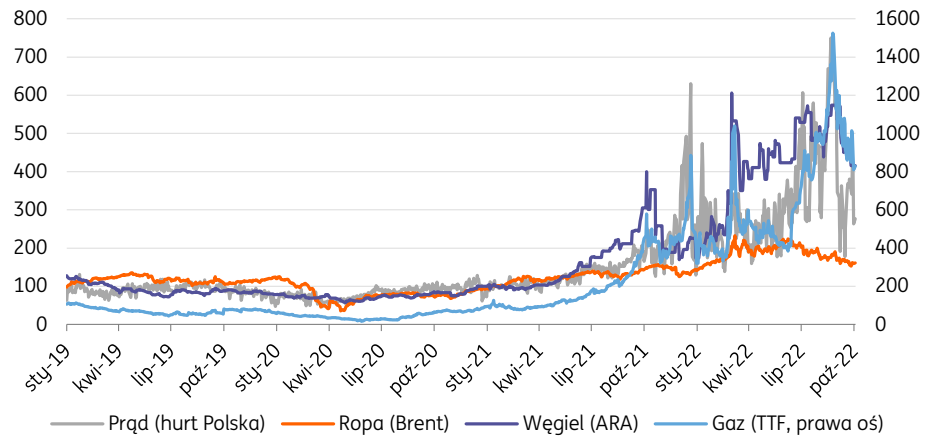
Źródło: ING.

Główne wnioski

1. Bezprecedensowy szok energetyczny 2022.
2. Problem gazowy dla UE i węglowy dla Polski.
3. Przełożenie wysokich cen energii na rynkach hurtowych na ceny producenta i konsumenta.
4. Przerzucanie wyższych kosztów na użytkownika końcowego.
5. Wyniki badania:
 - 70% firm obawia się o dostęp do energii w najbliższym sezonie grzewczym,
 - firmy z reguły tylko częściowo przerzuciły wyższe koszty energii na kupujących, lecz aktywnie ograniczają inne wydatki,
 - wysokie ceny energii zwiększają zainteresowanie MŚP inwestycjami w efektywność energetyczną i OZE, szczególnie w firmach przemysłowych,
 - tarcza anty-inflacyjna nie jest wystraczającym wsparciem, ale powinna być utrzymana do końca 2023 r.,
 - firmy raczej sceptycznie oceniają skuteczność wsparcia ze strony polityki UE.

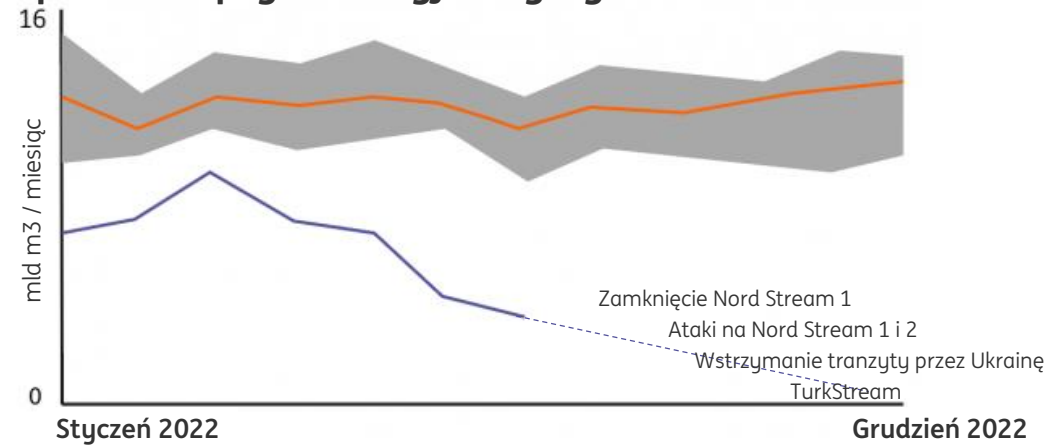
Eksploracja rynkowych cen energii w 2022

Ceny nośników energii: styczeń 2021 = 100

Źródło: Bloomberg.

Spadek napływu rosyjskiego gazu do UE w 2022

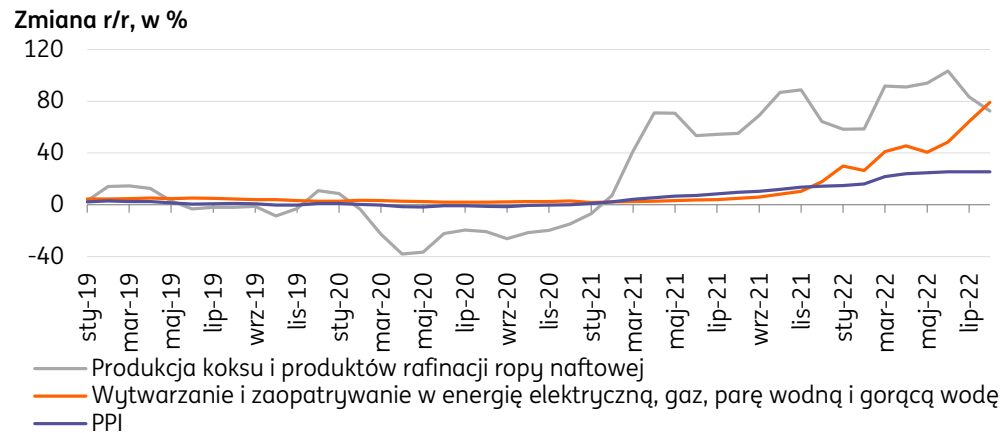

2022 Średnia 2016-2021 Przedział 2016-2021

Źródło: KE.

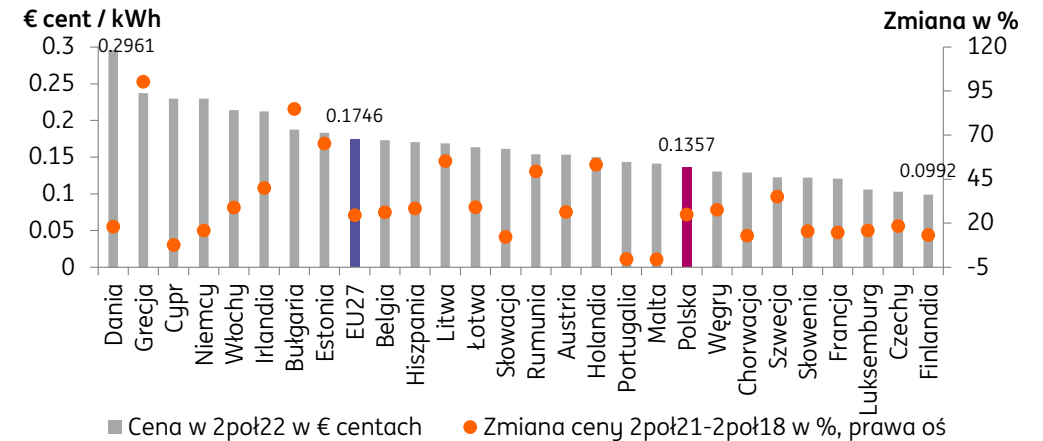
Energetyczny szok cenowy dla producenta w 2022

Indeks cen producenta PPI i kategorie energetyczne

Źródło: GUS.

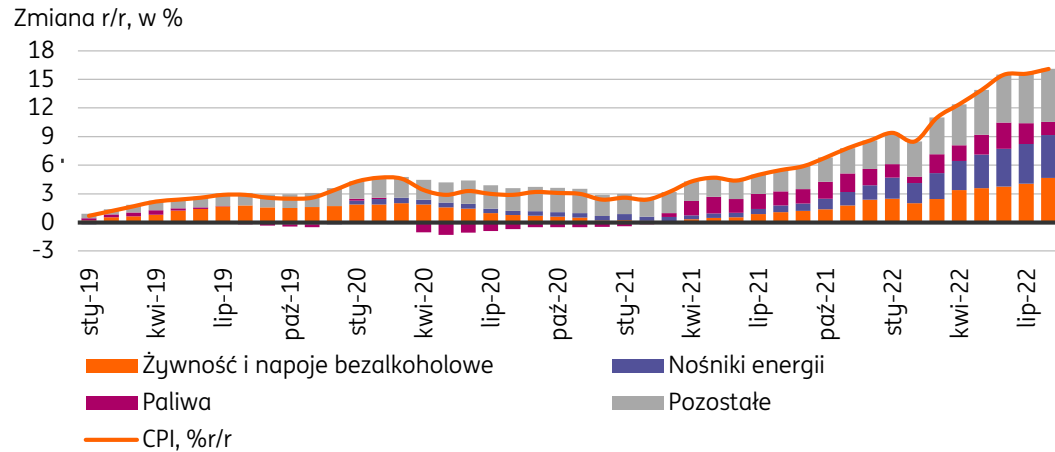
Ceny energii elektrycznej dla firm w UE w 2poł21

Źródło: Eurostat.

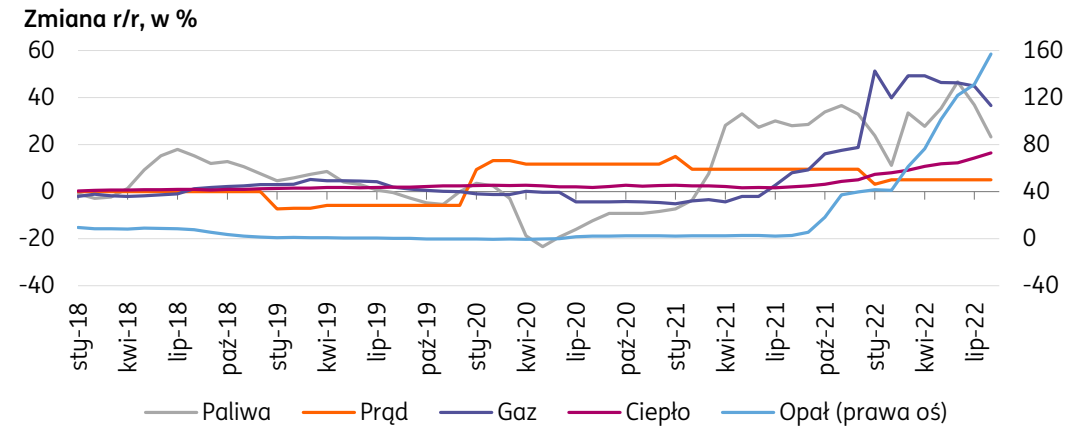
Energetyczny szok cenowy dla producenta i konsumenta

Inflacja CPI i jej źródła

Źródło: GUS, obliczenia ING.

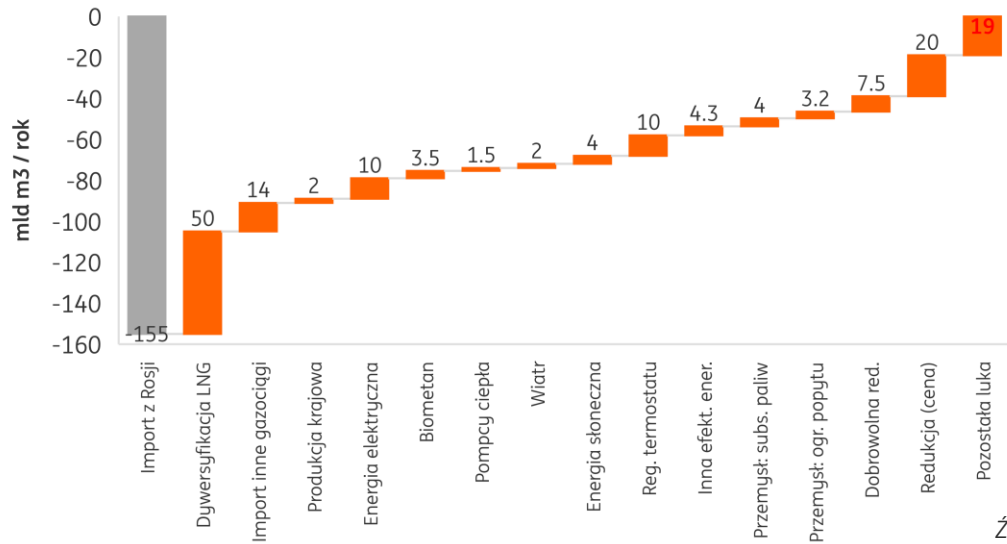
Ceny nośników energii w Polsce - składowe indeksu CPI

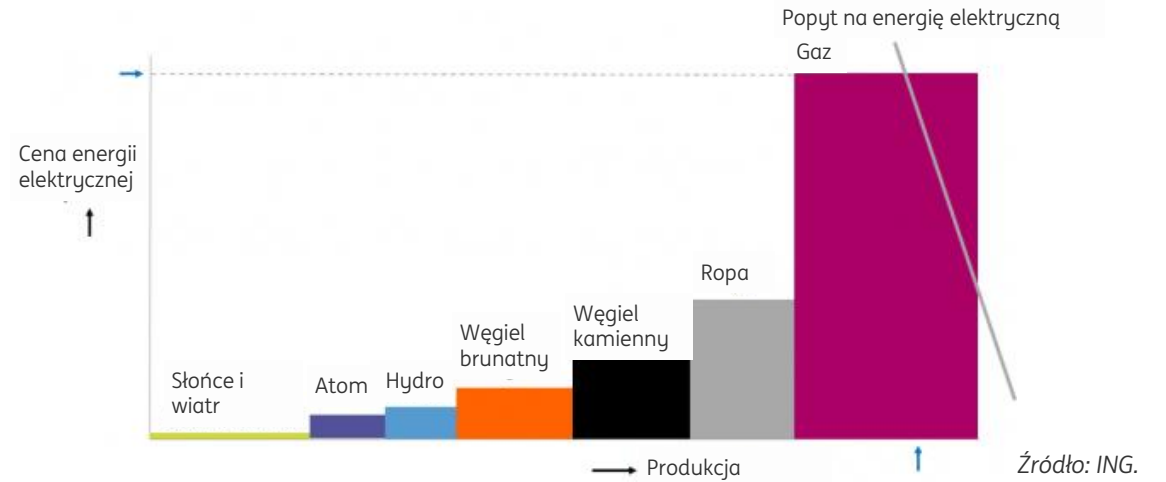
Źródło: GUS.

Reakcja KE na problem gazowy w UE

Jak zastąpić 155 mld m³ rosyjskiego gazu w UE rocznie

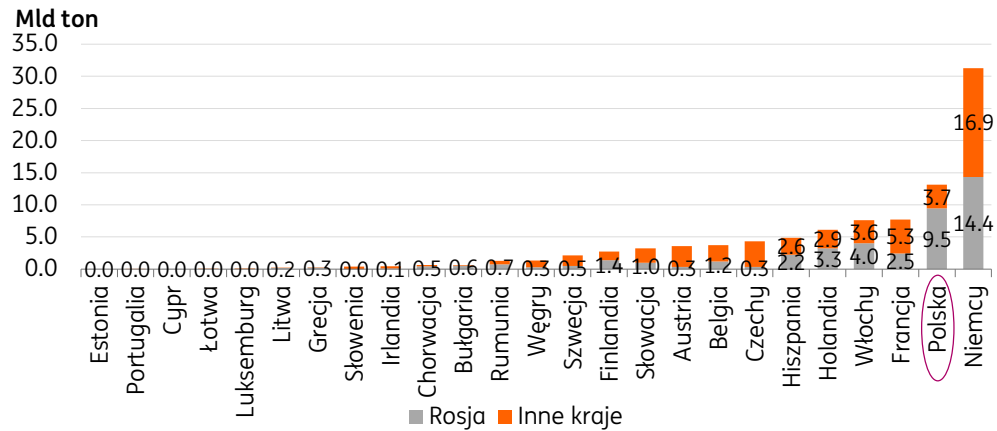

Limit cenowy €180/MWh od tech. niskokosztowych

Problem węglowy w Polsce

Import węgla do UE z Rosji i innych krajów w 2020

Źródło: GUS.

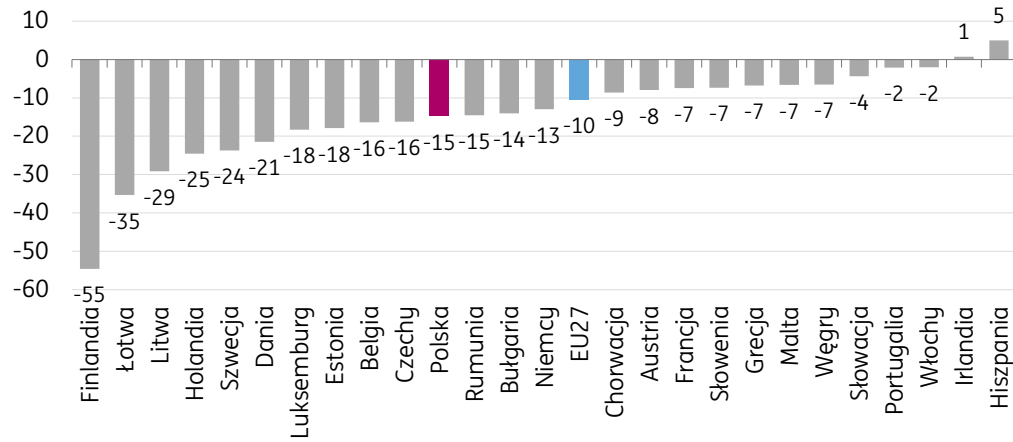
Propozycja pułapu €30 za tonę CO2 w EU ETS

Źródło: Macrobond.

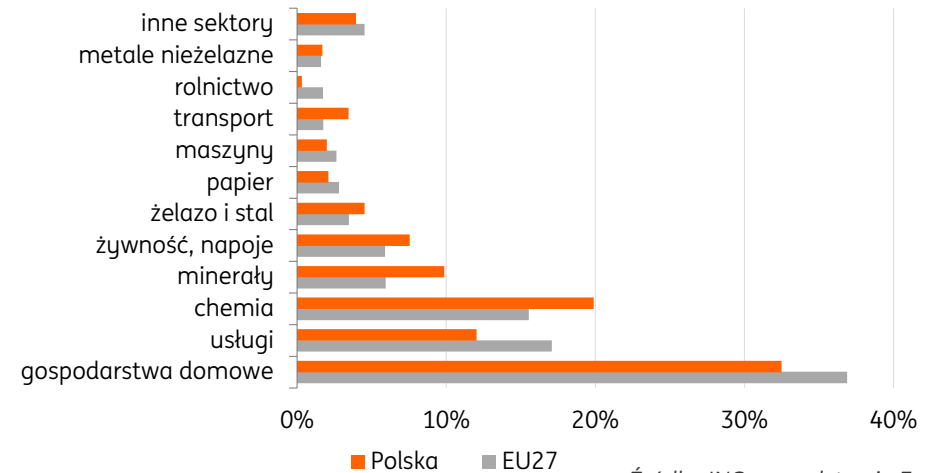
Reakcja gospodarki na drogą energię i ryzyko jej niedoborów

Zużycie gazu ziemnego w styczeń-lipiec 2022, r/r, w %

Źródło: ING na podstawie Eurostatu.

Struktura zużycia gazu w Polsce i EU, % zużycia ogółem

Źródło: ING na podstawie Eurostatu.

Badanie ilościowe

wśród małych i średnich firm

O badaniu w sektorze MŚP. Pytania badawcze

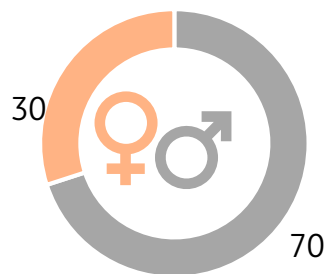
1. **Jak firmy sobie radzą** w czasach szoku energetycznego, głównie gazowego? Jak droga energia wpływa na ich biznes? Czy firmy mają problemy z dostępem do energii? Czy obawiają się problemów w dostępie do energii w najbliższym roku?
2. **Jak zareagowały dotychczas i co planują**, np. inwestycje w technologie oszczędne energetycznie lub może własne źródła typu fotowoltaika, wiatrak, pompa ciepła, magazyn energii?
3. **Czy tarcza antyinflacyjna im pomaga** (m.in. obniżka VAT i akcyzy na energię)?
4. **Czy widzą już lub za kilka lat presję/potrzebę w kontekście kryzysu klimatycznego**, żeby przechodzić na czystą energię?
5. **Czy znają unijną politykę klimatyczną** i możliwości wsparcia czystej energii i efektywności energetycznej?

Informacje o badaniu. Struktura próby w %

N=300 firm sektora MŚP, Badanie metodą CATI, sierpień 2022

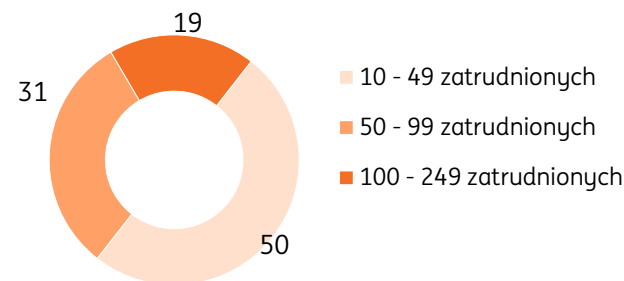
Płeć

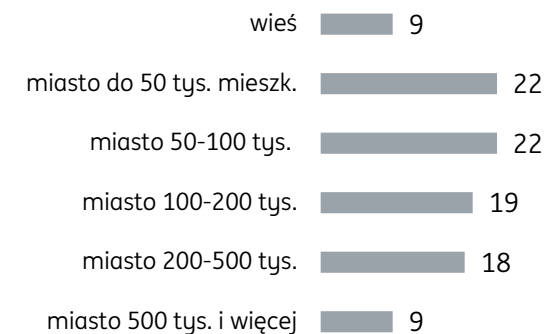
Stanowisko

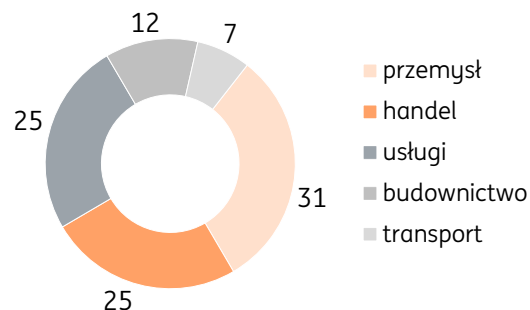
Liczba zatrudnionych

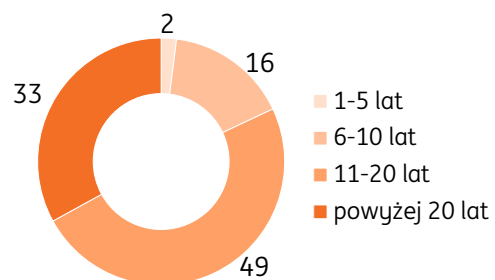
Wielkość miejscowości

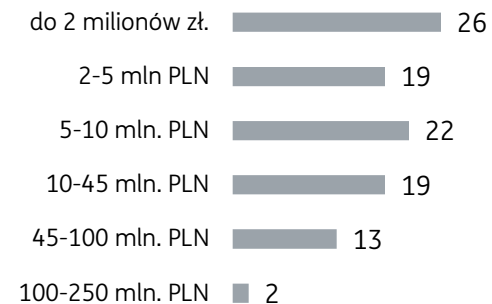
Branża

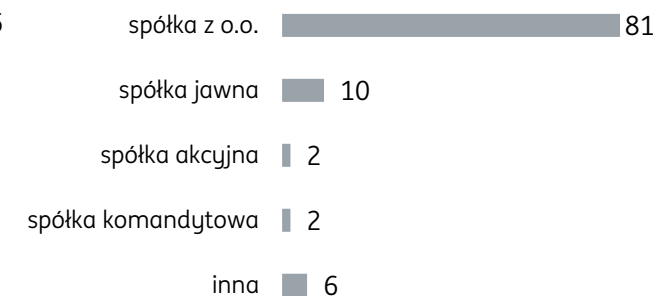
Jak długo firma działa

Obroty firmy

Forma prawna firmy

Źródło: GfK Polonia.

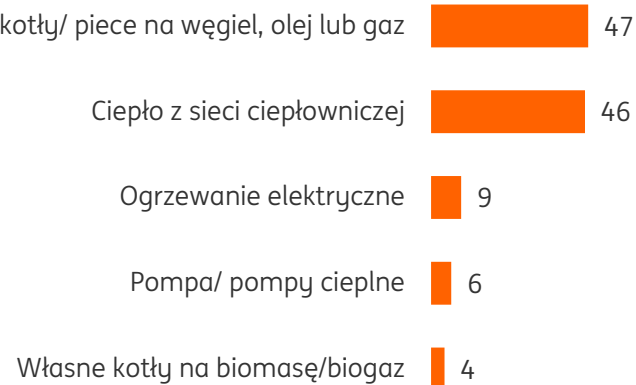
Rodzaje wykorzystywanej energii

- Co piąta firma posiada własny agregat prądowórczy, a 17% firm deklaruje posiadanie własnych źródeł energii elektrycznej.
- Własne kotły/ piece jako źródła ciepła są wykorzystywane przez prawie połowę firm – to tak samo często, jak ciepło z sieci.
- Choć 10% firm deklaruje używanie pojazdów napędzanych energią elektryczną, wynik ten jest raczej zawyżony, gdyż wg PZPM i PSPA samochodów wyłącznie elektrycznych oraz hybrydowych typu plug-in jest w Polsce tylko ok. 50 tys.
- W pojazdach firmowych gaz jest dwukrotnie bardziej popularny niż energia elektryczna.

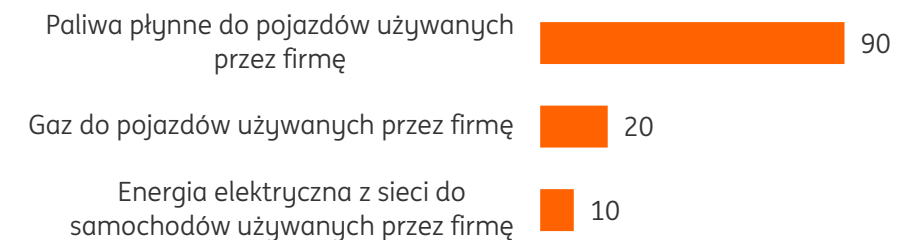
Energia elektryczna

Ciepło

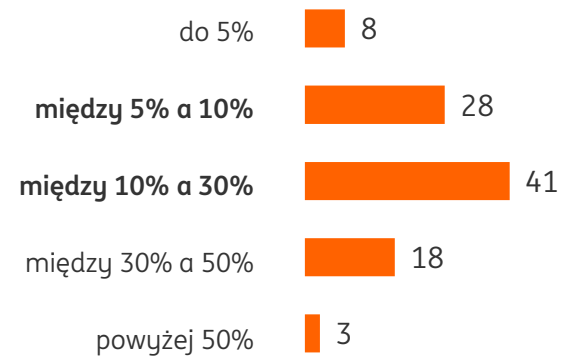
Paliwo do pojazdów

Koszty energii na tle kosztów ogółem w firmie

- Około 2/3 firm ogółem wskazuje na udział kosztów energii ponad 10% w kosztach działalności firmy.
- Większe firmy deklarują większy udział energii w kosztach, najczęściej jest to między 10 a 30% (dla przeszło połowy firm powyżej 10 mln obrotu w zeszłym roku). Około połowę firm o wyższych obrotach stanowią firmy przemysłowe, a przemysł jest bardziej energochłonną branżą niż usługi czy budownictwo.

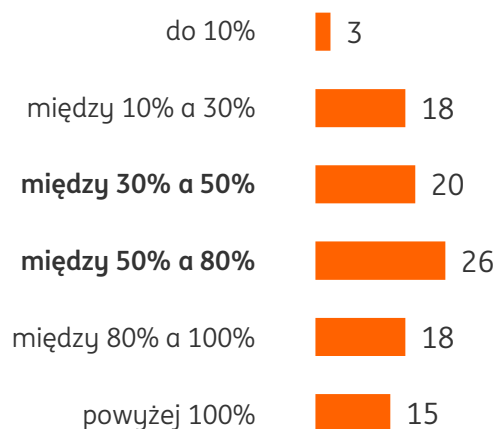
Średni udział kosztów energii w kosztach działalności firmy

Postrzeganie sytuacji energetycznej: aż 70% firm obawia się dostępu do paliw i energii

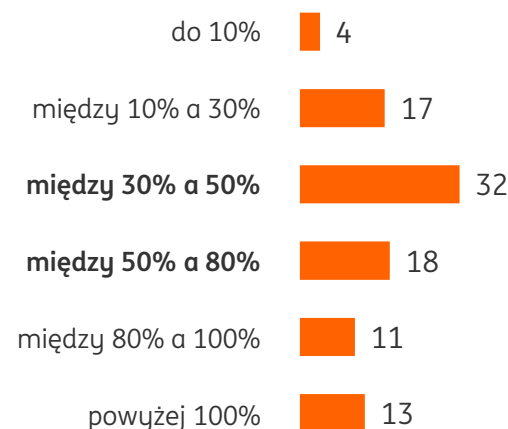
- Firmy różnie postrzegają wzrost cen energii i paliw. Najczęściej (26% firm) uważają, że ceny wzrosły między 50% a 80%.
- Nieco bardziej zgodne są firmy w oczekiwaniach co do przyszłego wzrostu – najwięcej firm (32%) uważa, że ceny jeszcze wzrosną od 30% do 50%.
- Zdecydowana większość firm, bo blisko 70%, obawia się problemów z dostępem do energii i paliw.

Postrzeganie dotychczasowych wzrostów kosztów paliw i energii – o ile %?

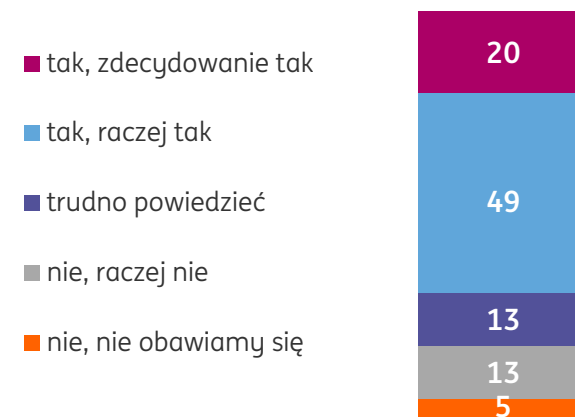
Pyt. Jak Pan(i) szacuje, o ile wzrosły w % koszty energii elektrycznej, ciepła i paliw (w tym wykorzystywanych do transportu) dla Pan(i) firmy w obecnym roku w porównaniu do sytuacji sprzed roku? Odpowiedź nie musi być dokładna.

Przewidywanie dalszych wzrostów kosztów paliw i energii – o ile %?

Pyt. O ile jeszcze mogą Pana(i) zdaniem wzrosnąć ceny energii i paliw w ciągu najbliższych 12 miesięcy?

Obawa o dostęp do paliw i energii

Pyt. Czy obawiają się Państwo w przyszłości problemów z dostępem do energii i paliw, np. przerw w dostawach czy reglamentacji takich dóbr np. po całkowitym wstrzymaniu dostaw rosyjskiego gazu do Europy Zachodniej?

Reakcje na podwyższone koszty energii i paliw

- Prawie wszystkie firmy zareagowały na podwyższone koszty energii i paliw wzrostem cen produktów lub usług, jedynie 5% jeszcze tego uniknęło.
- Drugim powszechnym sposobem na radzenie sobie z sytuacją jest poszukiwanie tańszych materiałów i dostawców (77% firm), następnie w kolejności jest cięcie innych kosztów (60%) i wstrzymanie inwestycji w rozwój firmy (41%).
- Przeszło co trzecia firma zamierza inwestować w rozwiązania, które w przyszłości pomogą oszczędzić energię.

Kompensacja wyższych kosztów energii

- Kompensacja wzrostu kosztów energii poprzez przerzucenie ich na odbiorców wydaje się łatwiejsza niż poszukiwanie tańszych „zamienników” do swojej produkcji.
- Podwyższając ceny, większość firm próbuje kompensować sobie przynajmniej połowę wyższych kosztów energii (60% firm, które zdecydowały się na podwyżki).
- W przypadku kompensacji od strony własnych dostawców 60% firm, które podejmują takie kroki, mogą sobie zrekompensować podwyżki energii jedynie „w bardzo niewielkim zakresie”, a 40% firm w skali mniejszej niż połowa.

95% przedsiębiorców zdecydowało się na podwyższenie cen produktów/ usług
n=284

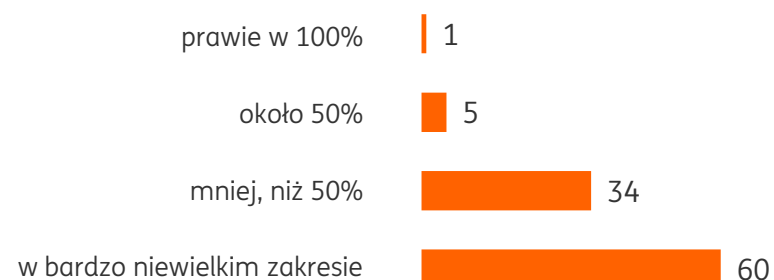
w jakim stopniu kompensują sobie w ten sposób wyższe ceny energii?

Pyt. Powiedział(a) Pan(i), że reakcją firmy na podwyżki cen energii/ paliw było **podwyższenie cen produktów/ usług dla odbiorców**. W jakim stopniu Państwa firma kompensuje sobie wyższe koszty energii i paliw, przerzucając je na końcowych odbiorców?

77% przedsiębiorców poszukuje tańszych materiałów i usług
n=231

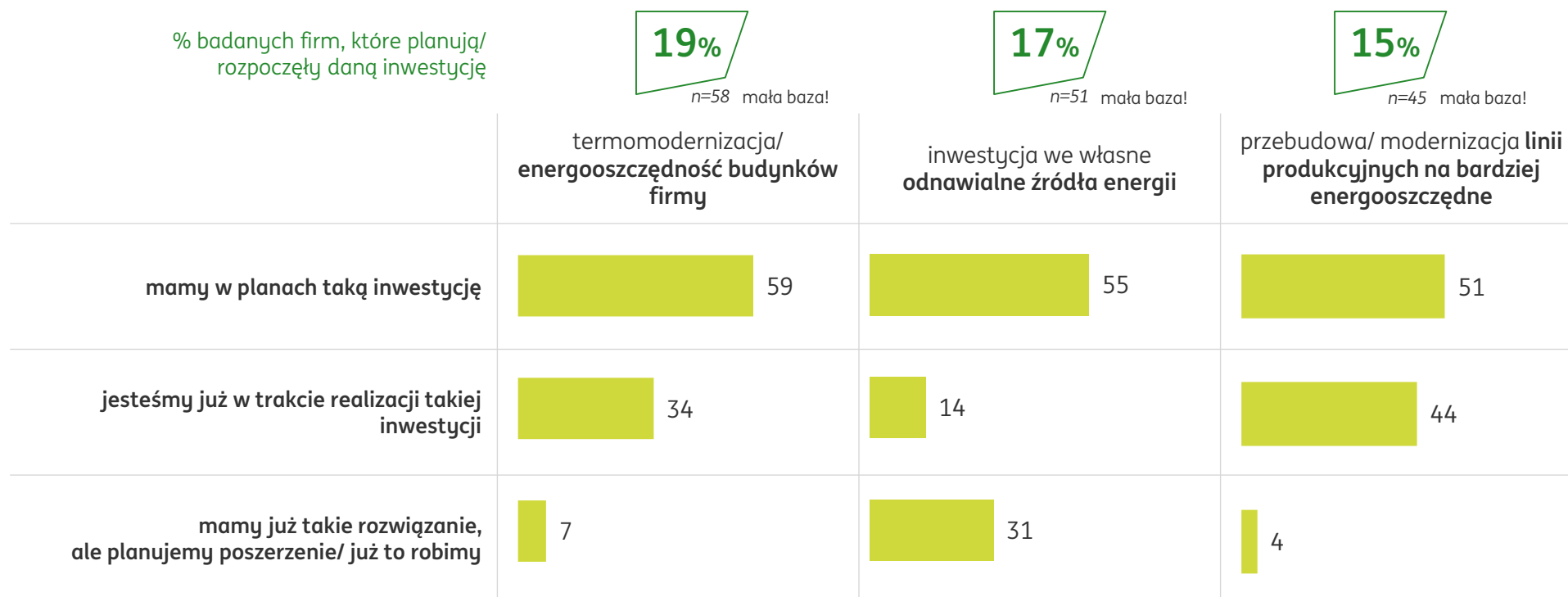
w jakim stopniu kompensują sobie w ten sposób wyższe ceny energii?

Pyt. Powiedział(a) Pan(i), że reakcją firmy na podwyżki cen energii/ paliw było **poszukiwanie tańszych materiałów i usług od dostawców**. W jakim stopniu Państwa firma kompensuje sobie wyższe koszty energii i paliw niższymi cenami od swoich dostawców?

„Zielone inwestycje” – etap inwestycji

- W większości firm zainteresowanych „zielonymi inwestycjami”, inwestycje w rozwiązania zmierzające do oszczędności energii czy budowy własnych OZE są dopiero w planach.
- Stosunkowo wiele firm jest też w trakcie modernizacji linii produkcyjnych lub termomodernizacji budynków.
- Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii nieco została przyhamowana (niewiele inwestycji w realizacji), za to co trzecia firma, zainteresowana takimi inwestycjami, ma już takie rozwiązanie, doceniła jego zalety i planuje wzrost inwestycji we własne OZE.

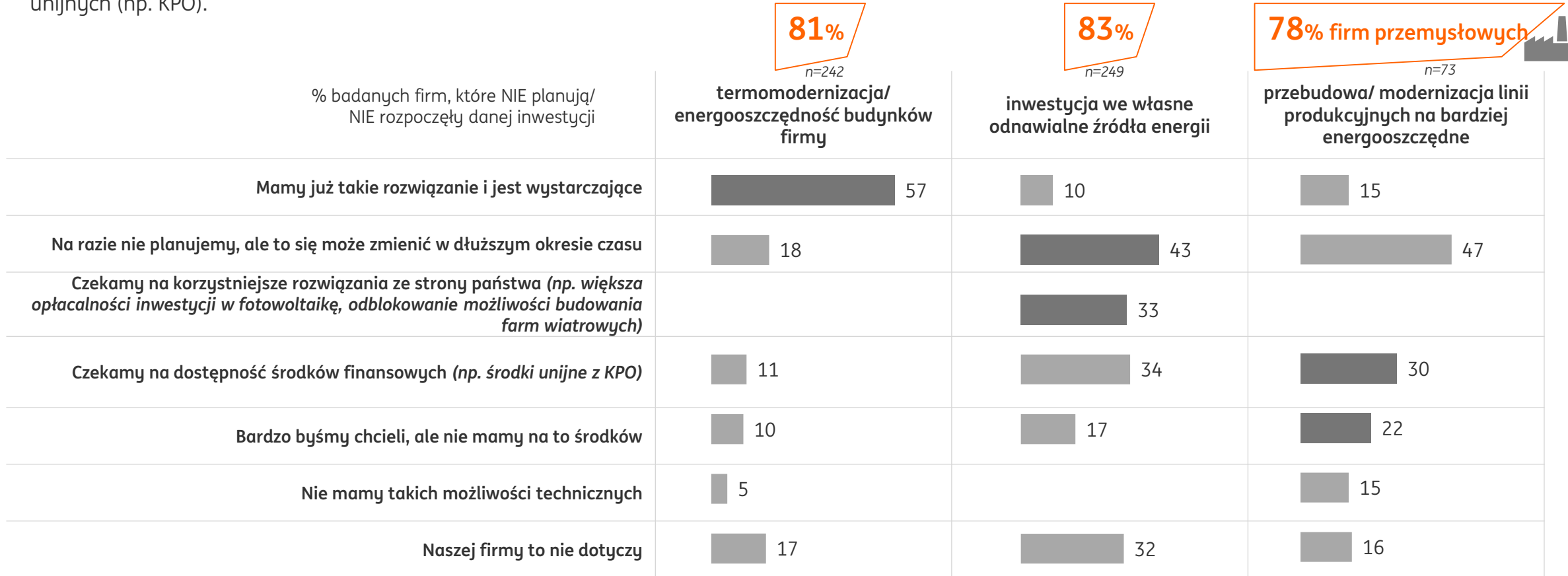
Pyt. Wspomniał(a) Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że planują Państwo lub nawet rozpoczęli inwestycje we własne **odnawialne źródła energii**. Na jakim etapie są te inwestycje?

Pyt. Wspomniał(a) Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że planują Państwo lub nawet rozpoczęli inwestycje w **przebudowę/ modernizację linii produkcyjnych na bardziej energooszczędne**. Na jakim etapie są te inwestycje?

Pyt. Wspomniał(a) Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że planują Państwo lub nawet rozpoczęli inwestycje w **termomodernizację/ energooszczędność budynków firmy**. Na jakim etapie są te inwestycje?

Powody braku „zielonych inwestycji”

- Ponad połowa firm, które nie planują inwestować w termomodernizację, zadbała o to wcześniej.
- Co trzecia firma, która nie planuje i nie jest w trakcie inwestycji we własne źródła energii czeka na dostępność środków na ten cel, również co trzecia oczekuje lepszych rozwiązań na poziomie państwa (np. odblokowanie możliwości budowy wiatraków, zwiększenie opłacalności zakładania paneli PV).
- Przeszło 40% firm obecnie nie inwestujących w odnawialne źródła energii deklaruje, że z czasem może takie inwestycje brać pod uwagę. Ponad połowa firm przemysłowych wydaje się być gotowa modernizować linie produkcyjne, gdyby były na to środki; 30% czeka na środki finansowe pochodzące np. ze źródeł unijnych (np. KPO).

Pyt. Wspomniała Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że NIE rozpoczęli Państwo i NIE planują inwestycji we własne **odnawialne źródła energii**. Czy możemy zapytać o przyczyny? Możliwe wiele odpowiedzi.

Pyt. Wspomniała Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że NIE rozpoczęli Państwo i NIE planują inwestycji w **przebudowę/ modernizację linii produkcyjnych na bardziej energooszczędne**. Czy możemy zapytać o przyczyny? Możliwe wiele odpowiedzi.

Pyt. Wspomniała Pan(i) w jednym z poprzednich pytań, że NIE rozpoczęli Państwo i NIE planują inwestycji w **termomodernizację/ energooszczędność budynków firmy**. Czy możemy zapytać o przyczyny? Możliwe wiele odpowiedzi.

Presja na stosowanie rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych

- Presja na stosowanie przez firmy rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych jest mała – tylko co 5-ta firma ją odczuwa. Większą presję odczuwają większe firmy i firmy przemysłowe.
- Wynika ona głównie z regulacji i polityk krajowych i unijnych, w drugiej kolejności – ze strony samorządów i mieszkańców okolic siedziby firmy. Tylko co czwarty z dostrzegających presję ankietowanych dostrzega ją ze strony kontrahentów, również co czwarty ze strony konsumentów, a co dziesiąty ze strony banków.
- Wydaje się, że nacisk na działanie w odpowiedzi na kryzys klimatyczny jest mniejszy w sektorze MŚP niż w dużych firmach. Wniosek ten wspierają nasze inne badania na poziomie globalnym i krajowym.

20% firm odczuwa presję na stosowanie rozwiązań energooszczędnych i niskoemisyjnych
n=59 mała baza!

w jaki sposób?

Tak, taką presję stwarzają regulacje i polityki krajowe i unijne

Tak, ze strony samorządów/ mieszkańców okolicy siedziby firmy

Tak, ze strony firm odbiorców naszych produktów/ usług

Tak, ze strony konsumentów

Tak, ze strony banków (np. warunki udzielania kredytów)

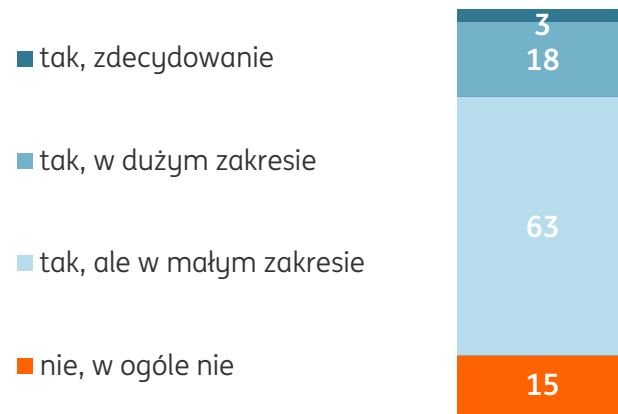

29% firm zatrudniających pow. 50 osób,
35% firm o obrotach pow. 10 mln. zł,
31% firm przemysłowych

Pomoc z zewnątrz. Rządowa tarcza antyinflacyjna

- Zdecydowana większość badanych twierdzi, że tarcza antyinflacyjna jest pomocna. Jedynie 15% firm twierdzi, że tarcza antyinflacyjna im w ogóle nie pomaga.
- Jednak zdecydowanej większości firm (63%) tarcza antyinflacyjna pomaga jedynie w niewielkim zakresie, a 15% w ogóle nie odczuwa takiej pomocy.
- Pomimo niewystarczającej pomocy, aż 60% firm uważa, że powinna zostać utrzymana do końca 2023 roku. Na taką odpowiedź mogą mieć wpływ również opinie przedstawicieli firm jako konsumentów i świadomość kosztów fiskalnych tego rozwiązania.

Czy tarcza antyinflacyjna pomaga firmie?

Baza: N=300

Pyt. Czy tarcza antyinflacyjna (obniżka stawek VAT i akcyzy na paliwa/ energię) pomaga Państwu firmie?

Do kiedy rząd powinien utrzymać tarczę?

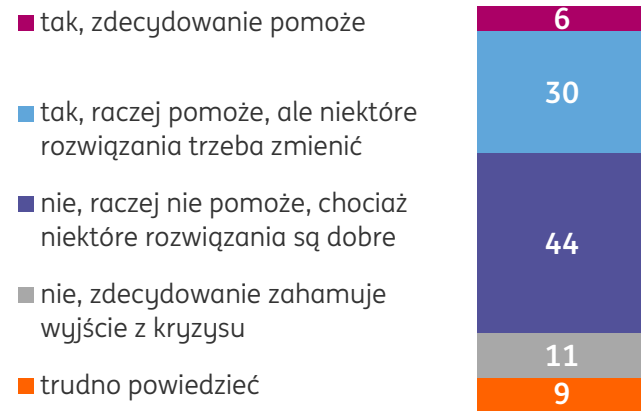
powinien ją znieść jak najszybciej	10
powinna być utrzymana do końca 2022	14
powinna być utrzymana do końca 2023	60
powinna być utrzymana na zawsze	8
nie wiem	8

Pyt. Do kiedy Pana(i) zdaniem rząd powinien utrzymać tarczę antyinflacyjną?

Pomoc z zewnątrz. Polityka unijna w walce z kryzysem energetycznym

- Większość firm jest dość sceptycznych, jeśli chodzi o skuteczność polityki unijnej w walce z kryzysem energetycznym: 44% firm nie wierzy w możliwość opanowania kryzysu przez polityki unijne, ale dostrzega w niej dobre rozwiązania. Co dziesiąta firma jest zdecydowanie krytyczna i w polityce unijnej widzi hamulec, a nie pomoc w walce z kryzysem.
- Nieco rzadziej trafiają się firmy oceniające politykę unijną bardziej pozytywnie i z większą nadzieją (razem 36%, w tym 6% wierzy w politykę unijną bez zastrzeżeń, a 30% jednak zmieniłoby pewne rozwiązania).

Czy polityka unijna może pomóc w walce z kryzysem energetycznym?

Pyt. Czy Pana(i) zdaniem polityka Unii Europejskiej (dywersyfikacja dostawców gazu, energetyka odnawialna, efektywność energetyczna, wysokie ceny uprawnień do emisji CO2) pomoże czy nie w walce z kryzysem energetycznym?

Oczekiwania wobec banków w dobie kryzysu energetycznego

- Istotną rolę banków w dobie kryzysu energetycznego postrzegają przede wszystkim firmy większe i firmy z branży przemysłowej (czyli ok. połowa większych firm).
- Na pierwszym miejscu firmy oczekują kredytów na preferencyjnych warunkach (70%), a w dalszej kolejności – doradztwa finansowego służącego pozyskaniu różnego rodzaju środków publicznych.
- O wiele rzadziej od banków oczekuje się doradztwa technicznego, chociaż również dość często, bo prawie 1/3 firm wyraziła takie oczekiwanie (i to nie tylko dużych i przemysłowych – w tym obszarze nie było różnic między rodzajami firm).

		Zatrudnienie 50-250 osób	Obroty pow. 10 mln. zł	Przemysł
Kredyty na preferencyjnych warunkach dla firm przechodzących transformację energetyczną/ inwestujących w energię odnawialną, technologie energooszczędne, ocieplanie czy modernizację budynków	70	81	84	78
Doradztwo/ pośrednictwo w pozyskaniu środków unijnych	64	73	86	78
Doradztwo finansowe jak pozyskać finansowanie publiczne i kredyt bankowy	59	69	76	68
Doradztwo/ pośrednictwo w dostępie do środków rządowych lub samorządowych	55	64	76	70
Doradztwo techniczne , czyli jak konkretnie przeprowadzić taką transformację w firmie	31	33	32	34
Banki nie będą odgrywać dużej roli w transformacji energetycznej w firmach	20	13	8	15

Pyt. Jak Pan(i) myśli, jakie wsparcie przydałoby się firmom takim jak Pana(i) **ze strony banków** żeby lepiej odnaleźć się w obecnej trudnej sytuacji energetycznej? Możliwe wiele odpowiedzi.

Główne wnioski z badania

1. Jak firmy sobie radzą?

- MŚP mocno dotknięte przez wojnę na Ukrainie z powodu wyższych cen energii, gdyż stanowi istotny udział w kosztach,
- 70% firm obawia się o dostęp do energii w najbliższym sezonie grzewczym,
- firmy z reguły tylko częściowo przerzuciły wyższe koszty energii na kupujących, lecz aktywnie ograniczają inne wydatki, w tym rozwojowe.

2. Jak zareagowały dotychczas i co planują?

- firmy spodziewają się dalszych silnych wzrostów cen energii w najbliższym roku, choć nieco niższych niż w ubiegłych 12 miesiącach,
- wysokie ceny energii zwiększają zainteresowanie MŚP inwestycjami w efektywność energetyczną i OZE, szczególnie w firmach przemysłowych w miejscowościach poniżej 100tys. mieszkańców,
- firmy skupione są głównie na działaniach doraźnych i przynoszących szybki efekt – wzrost cen, szukanie zamienników i cięcia kosztów, w tym rozwojowych.

3. Czy tarcza antyinflacyjna (m.in. obniżka VAT i akcyzy na energię) im pomaga?

- większość firm dostrzega pozytywne efekty obniżek stawek podatkowych na energię,
- ale dla 2/3 firm, tarcza anty-inflacyjna nie jest wystraszającym wsparciem, a dla 15% tarcza w ogóle nie pomaga,
- niemniej jednak, większość (60%) firm uważa, że powinna być utrzymana do końca 2023.

4. Czy widzą już lub za kilka lat presję/potrzebę w kontekście kryzysu klimatycznego, żeby przejść na czystą energię?

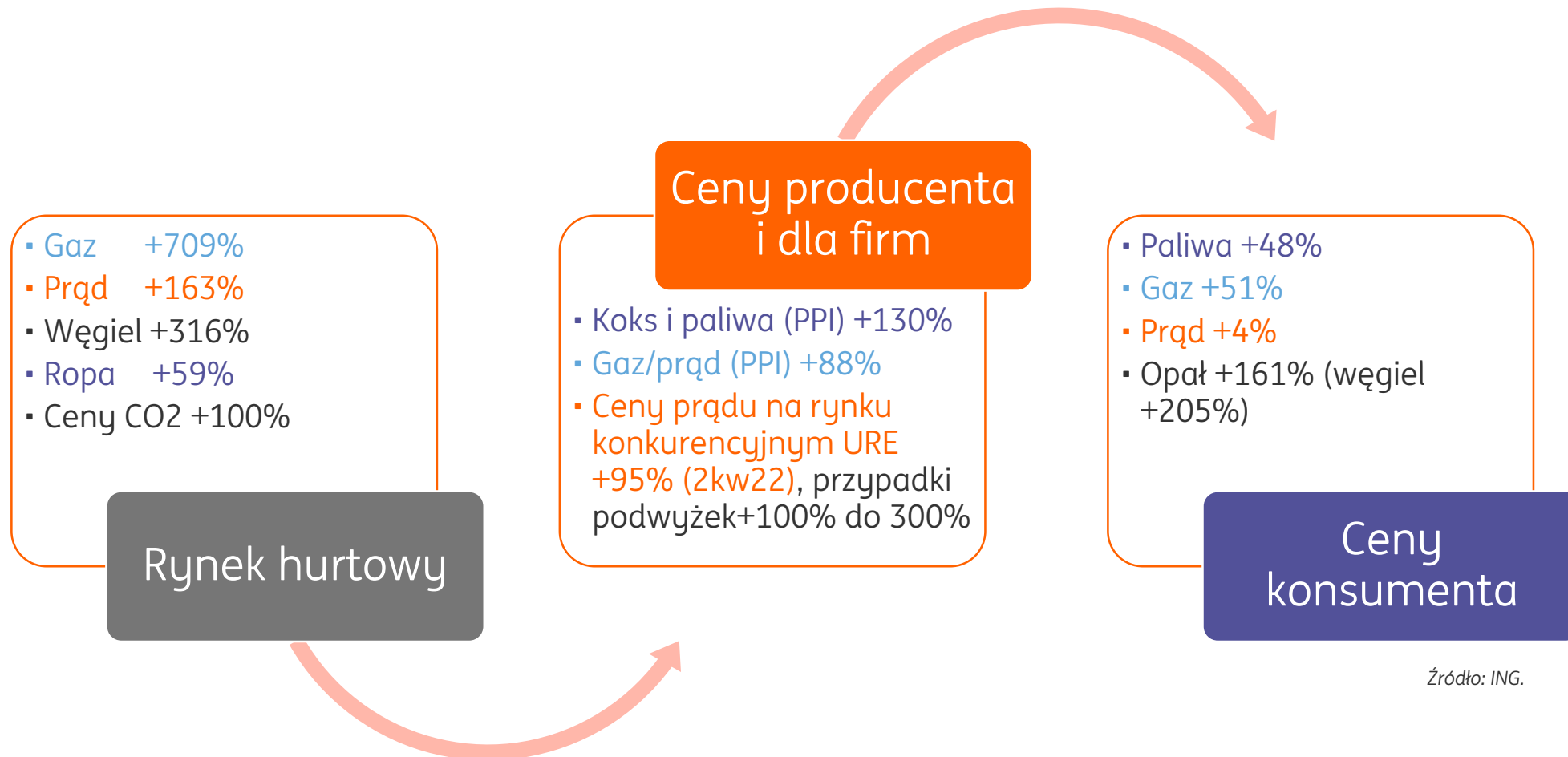
- tylko co 5-firma odczuwa taką presję, dotyczy raczej większych firm przemysłowych,
- spośród firm dostrzegających presję, wynika ona głównie z regulacji krajowych i unijnych, a w drugiej kolejności – ze strony samorządów i mieszkańców okolic siedziby firmy.

5. Czy znają unijną politykę klimatyczną i możliwości wsparcia czystej energii i efektywności energetycznej?

- firmy raczej sceptycznie oceniają skuteczność wsparcia ze strony polityki UE.

Czy obecna sytuacja jest do utrzymania i jak wpłynie na inflację?

Obecne ceny (wrzesień/sierpień-2022) w porównaniu ze styczniem 2021

Źródło: ING.

- **Olbrzymia przestrzeń do dostosowania struktury cen hurt-producent-konsument** → wzrost inflacji z powodu tzw. efektów wtórnych, uporczywość inflacji.
- **Spadek cen relatywnych energii elektrycznej w 2022 i 2023** → mniejsze bodźce do oszczędzania energii i wyższy popyt na energię na rynku hurtowym.
- **Olbrzymie koszty fiskalne** – luźna polityka fiskalna ułatwia przerzucanie wyższych kosztów własnych na kupującego → uporczywość inflacji.

Kontakt: leszek.kasek@ing.pl